

Gewoon voor heel veel dingen enthousiast (1997)

Kitty Mul is theologe en werkzaam bij de KRO-radio.

Mara, september 1997

Sieth Delhaas is publiciste en feministisch theologe van het eerste uur. Een freelancer met een sterk rechtvaardigheidsgevoel.

‘Ik wil aan mensen die het beroerd hebben laten zien dat dat kan veranderen’.

Taai verzet

foto: David Dansak

Op een zonnige voorjaarsmiddag bel ik aan bij een nieuwbouwwoning. Kinderen spelen in het plantsoen voor het huis. Sieth Delhaas doet open met haar handen nog zwart van de aarde. Ze heeft eindelijk tijd gevonden om haar tuin op orde te brengen. Haar nieuwste boek is af: *Zeven portretten van domina's*.

‘Ik heb vrouwen geïnterviewd die vlak voor of na de oorlog zijn afgestudeerd in de theologie en door de kerk – de mannen in de kerk – ongelijkwaardig behandeld zijn. Ze mochten wel theologie studeren maar werden niet volledig tot het ambt toegelaten. Deze generatie vrouwen die voor ons het pad heeft geëffend, heeft haar pijn, verdriet en strijd nooit zo naar buiten gebracht. Ze behoren niet tot de generatie die klaagde. Ik ben veel taai verzet en ook een zekere gelatenheid tegengekomen. Een van hen kreeg tot het eind van haar predikantschap van haar moeder, als ze haar bezocht, eten mee omdat ze met haar honorarium niet toekwam. Dan ben je predikant in een gemeente en word je zo slecht betaald! Ik vind dat deze geschiedenissen bewaard moeten blijven.’

Overtuigen

De aandacht voor ervaringen van vrouwen en de strijd tegen onrecht tekent Sieth Delhaas.

‘Ik wilde altijd al journalist worden. In 1969 – ik had toen al drie kinderen in de leeftijd van 3 tot 6 – ben ik de journalistenopleiding gaan doen bij de LOI en vond er meteen werk in. Ik was van meet af aan nauw betrokken bij het werk van de Wereldraad van Kerken, de emancipatiebeweging, de antiracisme beweging en de vredesbeweging. Over al die dingen schreef ik. Mensen informeren en overtuigen dat alles anders moest. Ik had het druk maar ik kan goed organiseren en ben zeer energiek. En vooral: ik had er plezier in! Ik kom zelf niet uit een achtergrond waarin ik onderdrukt was. Het zat gewoon in me om te doen wat ik wilde. Vroeger trok ik veel met jongens op. Meisjes vond ik stom. Vanaf de tijd dat ik theologie studeerde noem ik me feminist. Dat hangt samen met allerlei maatschappelijke ontwikkelingen in de jaren 70. In 1978 ben ik in de kerk heel hard aangeknald tegen de ongelijkwaardigheid tussen mannen en vrouwen. Wanneer de predikanten afwezig waren en er geen vervanger was, werd er een bestaande preek voorgelezen, die de preeklezer

zelf kon kiezen. Omdat ik kritiek had geleverd op het feit dat er alleen mannelijke preeklezers waren, werd ik gevraagd in een vakantieperiode een preek te lezen. In plaats van dat te doen heb ik toen met veel plezier zelf een preek gemaakt. Over feministische theologie. Een lawine van negatief commentaar kreeg ik over me heen. Toen ben ik zo kwaad geworden. Voor mij was deze eigenzinnige daad een futiliteit maar in de ogen van sommige mensen had ik het ambt aangetast! Aardig was wel dat de beide plaatselijke predikanten geen enkel probleem hadden met mijn handelwijze.

Vanaf 1977 heb ik op het vormingscentrum *Kerk en Wereld* veel cursussen rond feministische theologie gevolgd. Daardoor kreeg ik niet alleen een andere kijk op kerk en theologie. Ik leerde naar mijn eigen leven kijken en kreeg daardoor de moed om na twintig jaar uit mijn huwelijk te stappen. Ik maakte deel uit van een hechte groep vrouwen en met steun van de Raad van Kerken hebben we toen onderzoek gedaan naar de relatie tussen kerk en vrouwen. Daar heb ik een boekje over geschreven, *Blikopener*, over pastoraat in huwelijk en relaties, dat in 1982 is verschenen. Er zijn 5000 exemplaren van verkocht. Het heeft gewerkt als een olievlek en is het begin geworden van vrouwenpastoraat met allerlei uitlopers naar seksueel misbruik. Ook kwam er veel werk uit voort in de vorm van lezingen en cursussen geven.'

Flauwekul

Na haar afstuderen op kerkmoeder Tine Halkes is Sieth Delhaas voor zichzelf begonnen.

'Ik ben begonnen met cursussen en lezingen geven over feministische theologie met vertakkingen naar andere gebieden onder andere vrouwengeschiedenis: zeven jaar lang vier vrouwen per jaar. Een van de eerste was Aletta Jacobs. Zo iemand inspireert mij dus ongelooflijk omdat zij praktisch in haar eentje op zoveel terreinen actief is geweest. Daar herken ik mezelf wel een beetje in. Ze kwam op voor winkelmeisjes en prostitués, was een voorvechtster voor het gebruik van voorbehoedsmiddelen en reisde voor de vredesbeweging de hele wereld af. En van dat mens heb ik pas gehoord toen ik al ver in de 30, misschien al in de 40 was! Waarom stond ze niet in de geschiedenisboekjes? Ik vind dat gewoon schandalig. En als je dan zelf bezig gaat met vrouwengeschiedenis ontdek je van alles. Clara van Assisi, Teresa van Avila en Hildegard van Bingen, maar ook politieke vrouwen. Ik denk dat het ontzettend belangrijk is dat vrouwen daarin veel meer voorbeelden krijgen. En ik zie dat de cursussen vrouwen enorm inspireren. Het verleden verheldert de situatie waarin wij nu zitten. Het idee dat de geschiedenis zich herhaalt of zich in golven beweegt is flauwekul. De kleinste handeling kan gigantische veranderingen bewerkstelligen. Daar geloof ik zonder meer in. Mensen maken de wereld. Er is voor ons vrouwen nog ongelooflijk veel te doen.'

Missiegedrag

'Ik ben nu 61. Met een aantal vrouwen met wie ik *Blikopener* heb geschreven, praten we nu over feministisch ouder worden. Met de bedoeling dat er een publicatie uit voortkomt. We vragen ons af wat in allerlei situaties – vakantie, seksualiteit, vermindering van mobiliteit, gezondheid etc. – het feministische moment is. En dat is volgens ons het moment dat je je afvraagt wat je zelf wilt. Dus je niet opnieuw als oudere laten drukken in rolpatronen en verwachtingen waartegen we de laatste twintig jaar gestreden hebben.'

Door haar publicatie over Katharina von Bora, de vrouw van Luther, wordt ze regelmatig voor lezingen in Oost-Europa uitgenodigd. Daaraan heeft ze veel contacten overgehouden. Die kwamen goed van pas bij de voorbereiding van de Eerste Europese Vrouwensynode

waarvoor zij zich met hart en ziel heeft ingezet. Nog steeds maakt ze deel uit van het internationaal comité (IC).

‘Ik herken bij de Oost- Europese vrouwen veel zoals het bij ons geweest is en nog wel vaak is.

Maar de kansen zijn zo gigantisch verschillend. Toen wij protesteerden was er geld en een zekere openheid.

Het enige wat daar belangrijk is: geld op tafel voor de eerste levensbehoeften! In december is een Roemeense vrouw, lid van het IC, een paar dagen bij me geweest. Ze is tegen de veertig, werkt als architecte, maar woont nog steeds bij haar ouders op een flat en ze denkt niet dat ze ooit een eigen woning krijgt. Ze schreef me later dat ze ongelooflijk veel heeft geleerd. De vrije manier waarop wij met elkaar omgaan, ook in vergaderingen. Conflicten die wij durven aangaan. Zelfs als dat het enige is – de vanzelfsprekendheden van onze democratische maatschappij leren kennen en wij andersom van hun situatie leren – vind ik dat al meer dan voldoende. Ik ben steeds meer aan het leren dat we van het missiegedrag af moeten. Ik vind het rot dat een vrouw zo moet leven. Ik zou er wat aan willen doen, maar wat kan ik doen? We hebben door die synode, door bij fondsen geld te werven, voorwaarden gecreëerd dat zij konden meedoen. De rest moeten ze zelf doen. Je bent dus voorwaardenscheppend bezig. En de persoonlijke contacten zijn geweldig belangrijk.’

Sieth Delhaas, 7 Portretten van domina's. Uitg. Féminin Littéraire, 1997